

Ilmurodova Feruza Shakirovna
Sa'dullayeva Mahfuza Husenovna

BO'LAJAK TARIX FANI O'QITUVCHISINI METODIK TAYYORLASH TIZIMI: MUAMMOLAR, TAJRIBA VA TENDENTSIYALAR”

Monografiya

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**Ilmurodova Feruza Shakirovna
Sa’dullayeva Mahfuza Husenovna**

**BO‘LAJAK TARIX FANI O‘QITUVCHISINI
METODIK TAYYORLASH TIZIMI: MUAMMOLAR,
TAJRIBA VA TENDENTSIYALAR”**

Monografiya

Toshkent – 2023

УДК: 343.9(035.3)(575.1)

ББК: 67.400

Ilmurodova F.Sh., Sa'dullayeva M.H.

“Bo'lajak tarix fani o'qituvchisini metodik tayyorlash tizimi: muammolar, tajriba va tendentsiyalar”. – Monografiya. 2023, 120 b.

Mas'ul muharrir:

S.A.Toshtemirova,

pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.

Taqrizchilar:

N.M.KOSHANOVA,

pedagogika fanlari falsafa doktori, (PhD)

D.B.AXMADJANOV,

pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD)

J.N.ABDURAXMONOVA,

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Mazkur monografiyada bo'lajak tarix fani o'qituvchisini metodik tayyorlash tizimi tarix, ijtimoiy tadqiqotlar: tajriba, muammolar va tendentsiyalar tarix o'qitish uning qonuniyatlari tarix ta'limi, rivojlanishi va tarbiyasi o'rtasida mavjud bo'lgan ob'ektiv aloqalar asosida rivojlanishi haqida so'z boradi. Tarix o'qitish metodikasi ta'lim faoliyatini tarixni o'qitishning maqsad va mazmuni, o'quv materialini o'zlashtirishni boshqarish usullari bilan bog'liq holda o'rgatadi. Bugungi globallashuv va axborot tahdidlari xuruj olgan muhitda tarix fani o'qituvchisi tarixiy tafakkurni shakllantirish orqali mustaqil fikrlashga yo'naltirish lozimligi, vatanparvarlik ruhida tarbiyani shu fan orqali singdirishning nazariy asoslari va ilmiy ahamiyatini tahlil qilish hamda tarixiy ongni yanada rivojlantirish asosida mustaqil fikrlashni oshirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili asosida mualliflik ilmiy farazlari hamda tavsiyalar tizimi ishlab chiqilgan. Monografiyaning dolzarbligi asoslanilgan, ob'ektning o'rganilganlik darajasi tahlil qilingan, ilmiy va amaliy ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Monografiya pedagogik oliy ta'lim muassasalarida faoliyat olib borayotgan professor o'qituvchilar, umumta'lim maktab o'qituvchilari va talaba-yoshlar uchun mo'ljallangan.

Ushbu monografiya Chirchiq davlat pedagogika universiteti Ilmiy texnik kengashining 2023-yil 15-dekabrda 20-sonli yig'ilish qaroriga muvofiq nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9910-05-071-8

KIRISH

Dunyoda ta'limni zamonaviy talablar asosida tashkil etish, uning mazmunini milliy an'analar, qadriyatlar asosida takomillashtirish orqali samaradorlikka erishish, yangi texnologik yondashuvlarni qo'llash, tarixiy qadriyatlar, an'analarning didaktik imkoniyatlaridan oqilona foydalanish ta'lim islohotlarining asosiy yo'nalishlarini tashkil etadi. XXI asr bizdan tarixga oid o'quv adabiyotlarimiz mazmunini tuzish uchun juda ehtiyotkorlik bilan, prinsipial, to'g'ri ma'lumot tanlashni talab qiladi. Talabalar tarixni o'rganishga qiziqishi va talabalar o'zlari o'rganadigan tarixiy faktlarga shaxsiy munosabatini rivojlantirishi uchun yangi texnikalar, usullar, texnologiyalarni topishi muhimdir. Mamlakatimizning barcha hududlari, shu jumladan mintaqaviy tarixni – kichik Vatan tarixini o'rganish va bilish juda muhim. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoev: "Barchamiz tushunamizki, bugun oldimizda yanada muhim va dolzarb vazifalar turibdi. Fan va ta'limning moddiy-texnik bazasini yanada mustahkamlash, uning muvofiqligini ta'minlash, vaqtni tejash, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish va qayta tayyorlashning ilg'or usullaridan keng foydalanish, bu ishlarni xorijdagi nufuzli markazlar bilan hamkorlikda amalga oshirmoqdalar. Sohaga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning doimiy va mas'uliyatli mehnatini rag'batlantirish orqali kompleks vazifalarni amalga oshirish, bir so'z bilan aytganda, hayotimizga katta kuch sifatida kirib kelayotgan yangi avlodimiz voyaga yetadi, imkoniyatlar safarbar etiladi", ta'lim tizimida fanlarning bilim va tushunchalari, tamoyillari va dunyoqarashlarini faol shakllantirish va rivojlantirishni o'rganadi. Bugungi kunda har bir o'quv fan uchun maxsus usullardan foydalanish alohida ahamiyatga ega. Muayyan yangi pedagogik texnologiyalarni o'rganishni boshlashdan oldin, o'quvchiga hech bo'lmaganda dunyodagi ta'lim tizimlarining rivojlanishidagi asosiy tendensiyalar bilan qisqacha tanishib chiqishni taklif qilamiz. O'ylaymanki, bu o'qitish amaliyotida texnologiyaning rolini yaxshiroq tushunishga yordam beradi, bu tez orada talabalarning intellektual, ijodiy va axloqiy rivojlanishi jarayoni sifatida qaralishi kerak. Rivojlanish-bu pedagogik jarayonning asosiy so'zi, o'rganishning muhim, chuqur tushunchasidir. Pedagogika fani va amaliyotining ushbu yo'nalishining

sabablari ko'p. Zamonaviy yosh pedagog yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitida o'zini qulay his qilishi uchun, insonni to'laqonli hayot va mehnatga tayyorlash uchun maktab qanday rol o'ynashi kerak va u qanday bo'lishi kerak. Biz sizga ushbu va boshqa savollarga ushbu monografiyada javob berishga harakat qilmoqdamiz. Ko'pgina mamlakatlarning maktab ta'limi tizimi natijalaridan noroziligi islohot zarurligiga olib keldi. Shu maqsadda kelajakda umumiy o'rta ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik yo'nalishini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.